

sülyesztő és tény titkolás után kiált! Márai Sándornak úgylátszik az írás mai korlátozásaiból, a tény sülyesztésből és titkolásból még nincs elege? Márai Sándornak még mindig csak a gusztusára mennek a dolgok? Mikor érkezik el a világ Márai Sándor lelkiismeretéhez? Mi kell még, hogy odaérkezzen?

Kevesebb tündökletes iráskészséget és több lelkiismeretet!
(Cluj)

G. G.

MAI FRANCIA KISTUKÓR

Leszerelünk, nem szerelünk le?... W. d'Ormesson a Népszövetség válságáról, melyet a németek távozása(?) okozott, ezeket írja: „Németország nagyon jól tudja — az elmúlt tizenöt évben a kérdést ép' elégszer megvilágították — hogy Franciaország legfőbb vágya a közös megegyezés. Azt is tudja, hogy ennek az együttműködésnek a feltételeit nem valami lehetetlen és megvalósíthatatlan „négy szemközten“ kell keresni, hanem a nemzetközi együttműködés terén. Hagynánk a nemzetközi közvéleményt tévelyegni, a nemzetközi problémákat még jobban összegabalyodni, amikor a helyes, hiánytalan és határozott beállítottság még mindent a helyes irányba terelhet? De bátornak kell lenni és merni kimondani az igazat.“ (Revue de Paris.)

De mi az igaz?... Raymond Recouly tiltakozik az ellen, hogy Franciaország kezdje meg a leszerelést. „A leszerelés kérdésében — írja — a kormány a közeli hetekben fontos határozatot fog hozni. Mi megértjük habozását, zavarát, súlyos külpolitikai hagyomány nehezedik rá. Egy hosszú szerződési láncolat rabja, amelyből nehezen szabadíthatja ki magát. A briandista metafizika illúzióit és tévedéseit még mindig nyögi. Angliával, Olaszországgal és az Egyesült Államokkal való együttműködésért úgy véli érdemes áldozni. Tíz év óta egyebet sem tettünk, minden előny és eredmény nélkül, mint koncessziókat. Ha eljön az a nap mikor a miniszterelnök a Palais Bourbon szószeréről azt javasolja, akár egész távoli időt is tűzve ki határol, hogy megsemmisítjük hadiszerelvényünk jó részét, s leszállítjuk a katonai szolgálat idejét, azzal a feltétellel, hogy ezzel szemben Németország végre elfogad egy ilyen vagy olyan ellenőrzést, biztosak vagyunk benne, hogy úgy a Kamara, mint az egész ország, ha csak nem lesznek teljesen vakok, felháborodva utasítanak vissza egy ilyen abszurd és bűnös javaslatot.“ (Revue de France.)

Európa legtöbb országában az államforma kérdése, ha nem is véglegesen, de egyelőre meghatározatlan időre elintéződött. A sor Franciaországon van. A parlamentarizmus végéről ír Pierre Dominique, s sokban igaza van mikor így kezdi: „Franciaország anti-parlamentarissá válik. Ha egy franciának azt mondják: — Rosszul megy... akkor azt feleli: — A parlament hibája... A jó francia odahajol a baj fölé és mondja: — Ime egy rákfene! És keresi a mütő kést. Ez az az alkalom mikor mindenki hegyezi fülét a Vaillant bomba robbanásához... Különben Franciaországban csak két párt, hivatalosan és nyíltan, anti-parlamentáris: a Kommunista párt és az Action Française... Ha van hely ahol meglehetősen utáltatni az anarchiát a diákokkal, a katonákkal és mindennemű franciával, aki dolgos és érzéke van a rendhez, a mértékletességhez és az egyensúlyhoz, ez a hely a Palais-Bourbon (Kamara)... A Kommunista párt és az Action Française közti pártok a parlamentből élnek, tehát nem lehetnek anti-parlamentaristák... A megvetés, az utálat és a neveltségesség megölte a francia monarchiát és uralkodót, jóval előbb a formális kivégzésnél. Jó lesz ha a parlament és a képviselők vigyáznak egy kicsit! Azon az uton

haladnak, melyen valaha XIV. Lajos járt. Ezen az uton könnyen holttestté válhat az ember. Idő kérdése." (Pamphlet).

Háboru és szakszervezetek címen Pierre Cuenat igen praktikus megállapításokat tesz. Többek között: „A szakszervezeti akcióknak már a békeidőben kell manifesztálódnok... A szakszervezetek igen hasznos munkát fejthetnek ki. Egyedül a szakszervezeteknek van módjukban ténylegesen ellenőrizni, úgy a leszerelés, mint a háborúra való készülődés operációit. Ezt a kötelességüket felismerték: Mindenkor denunciózni kell a háborús készülődést, nem csak azért, mert ez a készülődés lerontja a munkásosztály életnivóját, de mert érzi felelősségét és erejét. Láttuk az utóbbi hónapokban a Hirtenberg-i fegyvercsempészés leleplezését s a Távol-Keletnek meg Dél-Amerikának szánt fegyver és muníció szállítmányok rakodásának megtagadását és megakadályozását... Az ilyen példákat bátorítani és terjeszteni kell.” (Combat pour la Paix).

Az ideológia is beteg... A tudományos szocializmus és freudizmus egy fazékban fő. Franciaországban a freudizmust a szürrealisták képviselik, egyik főteoretikusuk Jean Audard a Cahier du Sud-ben tanulmányt közöl a freudizmus és a marxizmus viszonyáról. Gondolatmenete ebben a frázisban kristályozódik ki: „A freudista invenció-szubvenció-theoria teszi lehetővé, hogy a marxista felépítmény ne mondjon csődöt az idealizmusba torkolva.” Ez a theoria „materialisabb, mint maga a marxizmus.”

Audard tanulmányát analizálva Politzer, az Association des Ecrivains et Artistes Revolutionnaires hivatalos folyóiratában, ezekre a konklúziókra jut: „Ez a misztikus-idealizmus nem más, mint Marx történelmi materializmusának revízióját előkészítő manőver. Jean Audard inntellektuális spekulációja karakterizálja azt a zavaros kort, mely nagy eseményeket készít elő.”

És az irodalom... Egy széles an két keretében („Mért nem maradt nemzeti hivatás az irodalom Franciaországban”) a francia irodalom kisebb-nagyobb férfiai világos képet adnak arról a nyugtalan-ságról és zavartságról, mely a mai francia szellemi életet jellemzi. Guy Crouzet így válaszol: „Az elefántesonttorony lejárt idejét egy belül, mint kívül. Csodáljuk André Gidet, nem mert szükségszerűen a kollektivistá gondolathoz pártolt, hanem mert felismerte, hogy a társadalmi kérdések háttérbe szorítanak minden mást... Nincs megtiltva, hogy szeressék a muzikálítást, de száz millió munkanélküli van a világon... Mikor egy egész civilizáció sorsa forog a kockán, az intelligenciának más a dolga, mint az újfajta tulipánok kultusza.”

Sylvain Bonmariage még élesebben mutatja ki miért nem nemzeti hivatás az irodalom ma Franciaországban. Két okot jelöl meg. Első: „Az irodalom bosszantó és butító.” (Természetesen a hanyatló harmadik rend irodalmára gondol.) Második: „Az irodalom elvesztette egyetlen életlehetőségét, az aktív progresszióra való képességet, ami a 18. században, majd a romantizmus idején lehetővé tette, hogy az irodalom nemzeti hivatássá váljék.” (L'Esprit Français.)

(Paris)

Löffler A. és Le Pape

SZERKESZTŐI ÜZENET

Lukács Illés: Beküldött kézírata ügyében kérjük címe közlését.